

הימים הם ימי תחילת העשור, וסביב בריכת גורדון מתנהל מאבק ציבורי רווי אמוציות. בעוד העירייה בוחנת אפשרות להעלים אותה, זאת כחלק מתוכנית להרחבת טיילת הרברט סמואל, התושבים מבקשים שלא לפגוע במוסד התל אביבי המליח שבו הם שוחים מאז שנת 1956. המאבק כולל עצומה, קמפיין תקשורתי נרחב וגיוס כל הסלכס הנוהגים לפקוד את המקום, ומנקז לתוכו רגשות עזים. לא היה מוגזם לומר שבשלב מסוים, באחד מימי תחילת שנת 2005, כל כובד המשקל הזה הונח על כתפיה של האדריכלית יעל מוריה. באותו היום היא התבקשה להציג בפני ועדת התכנון של העירייה את התוכנית האדריכלית שהכינה עבור בריכת גורדון המחודשת, ומנוסה ככל שהיא – ברזומה שלה תכנון מוסדות עירוניים רבים – המתח אצלה עלה על גדותיו.

אבל בעוד שבאוויר עמדה ציפייה לחזות בעיצוב מורכב וגרנדיוזי, כזה שישים קץ לחרושת השמועות ולהתלבטויות הרבות בנוגע לע" תיד הבריכה, מוריה בעלת הטעם האלגנטי דווקא סברה שכל שנדרש לעשות בבריכת גורדון המפורסמת הוא בסך הכל להסיר את הקירות שמקיפים אותה ולפתוח פתח ויזואלי אל הים. "גריעה", כלשונה. זה היה המוטיב המרכזי בעבודת החידוש שהציעה.

במשך ימים עמלו היא ודוד סקלי, שותפה במשרד, על כל החומרים, ההסברים וההדמיות. "ידעתי שמחכים לאיזה הו הא וחשבתי שהם בטח יתאכזבו. הוזהרתי אותם קודם שלא מדובר ברעיון מבריק וציפיתי לג" רוע מכל", היא מתארת את אותו יום. אבל מה שהתרחש באותה ישיבה היה ההפך מהגרוע מכל. לאחר כמה דקות של שתיקה מתוחה בחדר הישיבות של עיריית תל אביב, אורו עיניו של דני קיזו, מהנרס העיר דאז. הוא התבונן על התוכנית והבין לפתע שהיא מדויקת לגמרי.

ברקות הבאות הצטרפו גם נציגי העירייה האחרים לדעה הזאת, עד כדי קונצנזוס. התוכנית אושרה, ובינואר 2008 נהרסה בריכת גורדון הישנה והחלו עבודות הבנייה של בריכת גורדון המחודשת. הרגע המ" רגש ביותר עבור מוריה בכל תקופת השיפוצים הארוכה היה, כמתב" קש, הרגע שבו הוסרו הקירות. "עמדנו שם עם נציגי העירייה והפלנו את החומה. זה היה פשוט עוצר נשימה. 100 אחוז מרגש. איזו הפתעה לראות פתאום את הים". אז עכשיו, כשהים פתוח לציבור, ב-18 ביולי תיפתח גם הבריכה באופן רשמי.

בין ים לבריכה

את מוריה (54) אולי לא מזהים כשהיא צועדת ברחוב, אבל את השפה העיצובית שלה כל תל אביבי מכיר, אפילו אם אינו מודע לכך. היא אחת ממנסחות המרחב התל אביבי. אחרי שעיצבה מחדש את אבן גבירול, הפכו האלמנטים שבחרה עבורו לאלמנטים עירוניים קבועים. כך למי של הספסלים שבחרה עבור אבן גבירול הם היום הספסלים המוצבים כמעט בכל מקום בעיר – בהרצל, במרמורק, בדיזנגוף ועוד. אותו דבר קרה עם המרצפות האפורות, אבני השפה החדשות ועמודי התאורה הרב תכליתיים.

מלבד אבן גבירול ובריכת גורדון, משרד האדריכלים מוריה-סקלי נבחר לחדש גם את גן מאיה, גן הכובשים, כיכר ביאליק, גן טולוז וכיכר אנטין. לגבי תוכניות שהגישו עבור שני האתרים המרכזיים בעיר – כי" כר רבין וכיכר דיזנגוף – טרם הוכרע אם ימומשו. לעומת זאת, בשבוע שעבר פורסם שהמשרד זכה במכרז על חידוש כיכר אתרים – אתגר ארכיטקטוני מהקשים בעיה. כשמוריה נשאלת על ריבוי הפרויקטים העירוניים, היא מהנהנת בחיוך, ללא מילים. כזאת היא – אמנית השי" לוב בין פונקציונליות לאלגנטיות.

על התהליך שהוביל לתוכנית הנוכחית של בריכת גורדון היא מס" פרת: "מרגע שהעירייה רכשה את הבריכה בשנת 2001 נפתחו אינספור אופציות אדריכליות למקום. העירייה הבינה שיש בידה אפשרות לה" חזיר לציבור חתיכת חוף ענקית, וזה היה מלהיב מאוד. יש שם באר של מי ים טריים ומצוינים, כך שהתלבטנו בין אפשרות של גן כמו גן צ'רלס קלור לבין פשוט חוף ים או אולי מקווה מים פתוח שהוא מעין לשון ים. היו בדיקות שונות וכמעט הכל היה נראה אפשרי ומסעיר באותה מידה".

את חושבת שהמאבק של ותיקי בריכת גורדון סייע לעירייה לה" חליט על בריכה בסופו של דבר?

"המאבק סייע ללא ספק. אני כמובן רואה את זה מהצד שלי כמתכ" ננת. מה שראיתי הוא שהגשנו לפחות 20 אפשרויות שונות, מבחינת שימושים וגם מבחינה צורנית. בעקבות המאבק של הוותיקים וגם בע" קבות מחשבות עצמאיות של העירייה סביב הסוגיה אם הבריכה היא סימבול, אם יש להתייחס אליה כאל מוסד תל אביבי, נבחרה לבסוף האפשרות של בריכה".

מה עניתם לעצמכם בשאלתם האם מדובר במוסד תל אביבי? "העיר הזאת לא משופעת בבריכות שחייה וזו אכן בריכה מאוד מיוחדת. אבל מצד שני, מה היה לשמר בה בדיוק? לא רבים יודעים, אבל כשפירקנו את הבריכה גילינו שמדובר פשוט בחור באדמה מצופה בטון בעובי של כמה סנטימטרים וצבוע כחול. הכל היה רק על פני השטח, כך שלא נראה לי שהיה צריך לשמר דווקא אותה, אלא את הרעיון של בריכה על חוף הים באופן כללי. אני שמחה שהלחץ הציבורי היה כזה ושהמחשבה העירונית הובילה לבריכה מחודשת, כי בהחלט היה צורך בבריכה מחודשת".

היום יש בחלל שבין חניון כיכר אתרים למרינה שלוש בריכות חד" שות – אולימפית, בריכת נוער ובריכת פעוטות, כולן מכילות מי ים ובנויות על פי הסטנדרטים העדכניים ביותר. נוסף על כך, הבריכה הפ" כה מפרטית לעירונית ושעות הכניסה שלה צומצמו (שש בבוקר עד

מאת נטע אחיטוב
צילומים אורן זיו

זו לא בדיקה בריכה. זו אידיאה של בריכה

כשהאדריכלית יעל מוריה התבקשה לחדש את בריכת גורדון היא הציעה תוכנית מדהימה בפשטותה: הסרת הקירות שמקיפים אותה. בחודש הבא תיפתח הבריכה המיתולוגית מחדש ומי שזכר אותה בתור מעוז אליטיסטי יופתע לגלות "דמוקרטיזציה של המרחב" מהי (למשל, האפשרות להציץ למתרחצים)

בריכת גורדון המחודשת.
תחושה של חוף ים, לטוב ולרע

מים סוערים

נקודות ציון בחייה של בריכת גורדון

1956: על חוף הים של תל אביב, למרגלות כיכר אתריים ובגב מרינה תל אביב, נוסדת בריכת גורדון. בריכה אולימפית שמכילה מי ים מליחים ונקיים מכלור שנשאבים מבאר מיוחדת, בעומק של 150 מטר. הבעלים של הבריכה הם משפחת עינב, שמפעילה אותה באמצעות הסכם חכירה עם עיריית תל אביב. קבוצה אדוקה של שוחים נוהגת לפקוד את הבריכה עם הטמפרטורה הקבועה - 24 מעלות - בכל יום מימות השנה ופרט ליום היחיד שבו היא סגורה - יום כיפור. רבים מגיעים גם לפני הזריחה, כששערי הבריכה נפתחים בארבע וחצי לפנות בוקר. בתום השחייה מתאספים כולם במזנון לשיחה קולנית או למשחק שש בש. מחיר הכניסה לבריכה הוא לירה אחת

1969: מחיר הכניסה לבריכה עולה ללירה ו-75 אגורות, עובדה שזוכה להגיע למדור החדשות של עיתון "מעריב"

1999: בריכת גורדון מידרדרת. היא פתוחה במשך שלושה חודשים בשנה בלבד ובמשך פחות שעות ביום, וביחס הפוך - מחיר מני מאמיר לכדי 4,400 שקל בחודש

2001: העירייה מעבירה את הבריכה לבעלותה תמורת פיצוי של 4.6 מיליון דולר למשפחת עינב. עתיד הבריכה לא ברור

2002: עיריית תל אביב מחליטה להרחיב את הטיילת, כך שתשתרע מבת ים עד הרצליה. בריכת גורדון נעוצה בלב הציר הזה, לכן מחליטים לסגור אותה. קבוצה של תושבים מזדקקת ואף מקימה עמותת מאבק בשם נאמני בריכת גורדון. הם מחתימים כ-1,300 איש על עצומה נגד סגירת הבריכה

2003: בשל מצבה הרעוע של הבריכה מבקשת ההנהלה לסגור אותה לשישה חודשי שיפוץ. נאמני הבריכה פונים לבית המשפט המחוזי ודורשים למנוע את סגירתה, מחשש שהשיפוצים הם רק תירוץ לסגירתה הסופית של הבריכה. השופטת נעתרת לבקשתם, וצו מניעת סגירה ניתן להנהלת הבריכה. בערעור מורה בית המשפט העליון את ההפך - הנהלת הבריכה חייבת לסגור אותה לצורך שיפוצים, על פי צו זמני, מטעמי בטיחות

2004: בריכת גורדון נפתחת מחדש, לאחר שיפוצים שעלותם מוערכת בכשני מיליון שקל. השיפוצים התמקדו במלתחות, בהגשה לנכים, במזנון ובמדשאות סביב הבריכה

2005: האימונים בדבר סגירת הבריכה לא שוככים, וכך גם המאבק למניעתה. העירייה מסכימה להקים ועדת היגוי כדי להרגיע את נאמני הבריכה ולחתור יחד לפשרה שתהיה מקובלת על כל הצדדים

2006: בריכת גורדון נסגרת לצבור לצורך עבודות החידוש שלה

2007-2008: המאבקים על עתיד הבריכה נמשכים במלוא המרץ. בדיון שולחן עגול מציעה העירייה לנאמני הבריכה פשרה - הבריכה תהיה בגודל של 33 מטר במקום 50 והמלתחות יוצאו אל מחוץ למתחם הבריכה

ינואר 2008: בריכת גורדון נהרסת לצורך חידושה המוחלט. תוכניות השיפוץ שלה הן של שלוש בריכות, אחת מהן אולימפית, והעברת המלתחות אל מחוץ לבריכה

קיץ 2008: זה היה התאריך המשוער של סיום השיפוצים ופתיחת הבריכה, אולם הם נמשכים שנה נוספת

יולי 2009: בריכת גורדון המחודשת תיפתח לציבור. היא כוללת בריכה אולימפית עם ארבעה מסלולים, בריכת נוער עם שלושה מסלולים ובריכת פעוטות. הטיילת שסביבה הופכת לשטח ציבורי פתוח. שעות הפתיחה יהיו הפעם רגועות יותר - שש בבוקר עד שבע בערב (בסופי שבוע עד שש בערב) - והמחיר יישאר כשהיה: 60 שקל למבוגר לכניסה חד פעמית. רחצה נעימה

גורדון, הגרסה הקודמת
צילום אלי אטיאס

יעל מוריה, ממנחי
המרחב התל אביבי

המשך מהעמוד הקודם

שבע בערב, ובסופי שבוע עד שש בערב). מראה הבריכה המבודדת הוא מרשים. כשמביטים עליה מלמעלה, מכיכר אתרים, נשקף מחזה פראי למדי: הצבע הכחול של המים בכריכה משתלב עם הטורקיז של הים, שמשתלב עם החום העז של עץ האיפאה שממנו עשוי הדק. ומסביב לכל – דקלים ואנשים. הבריכה נדמית כתכשיט עדין על צווארה של תל אביב. מתחם הבריכה הוא בצורת אליפסה, או כפי שמוריה מתעקשת לכנותו "אובאלי", צף על פני הקרקע ומסביבו תנועה אנושית. בנייה שיוצרת משחק תפקידים בין ציבורי לפרטי, בין שוחים לצועדים, בין ים לבריכה ובין הסתרה לשקיפות.

לעומת זאת, כשיורדים למטה, אל פני הקרקע, מתקבלת תחושה של ספינת תענוגות יוקרתית. הדק משווה למרחב תחושה אלגנטית, שאי פילו השמש הישראלית לא יכולה לה. "שום דבר כבר לא חסום שם", אומרת מוריה, "הדק גולש גם מחוץ לגדר הבריכה השקופה, כדי לאפי" שר גם למי שלא שילם כניסה לשבת שם, לשכב, להישען או להסתכל על השקיעה. פתחנו את כל השטח בין הבריכה לבין המרינה כדי שיש מש מרחב ציבורי פתוח".

שקיפות מלאה

אלא שלא הכל פסטורלי. ותיקי הבריכה זועמים על השקיפות שלה; הם טוענים שהשחיה בה כמוה כשיט באקווריום – כל החפץ יוכל להי" ביט בהם. מוריה לא נלחצת: "אני מסכימה איתם שזה כמו כלוב ושכולם יסתכלו עליהם, אבל זו בדיוק הסיטואציה של מרחב ציבורי. רוצה ברי" כה פרטית? תיכנס לאחד המלונות. בריכת גורדון היא בשביל הציבור הרחב. נכון שזה לא אידיאלי עבור כולם, אבל זה אידיאלי עבור הרוב". גם הקפיטריה של הבריכה, שהיתה מפורסמת לא פחות מהבריכה עצמה, הפכה להיות בית קפה עבור כולם, דהיינו פתוח לקהל הרחב. והדבר המפתיע, ואולי הקשה מכל עבור משתמשי הבריכה, הוא המלת"חות והמשרדים שממוקמים מחוץ לשטח המגודר של הבריכה ופתוחים לשימוש כולם, כך שעתה הנכנסים לבריכה נדרשים לעבור דרך הר" חוב בדרכם מהמלתחות לבריכה הציבורית. החוויה של הבריכה הופכת להיות חוויה של חוף ים בכל המובנים.

"השאלות של פרטי אל מול ציבורי הן השאלות הכי גדולות היום באדריכלות נוף. למי שייך המרחב הציבורי ולמי מותר לעשות מה בו", מוריה אומרת בהקשר הזה, ומתארת את חלומה שהבריכה תהיה פתוחה לכלל הציבור ללא תשלום בכניסה, "זו תוכנית שעלתה בכל מיני של" בים של התכנון והבנייה, אבל בשלב הזה העירייה לא יכולה להרשות לעצמה לפתוח את זה לציבור (העירייה סירבה לענות השבוע לשאלת "העיר" למה בדיוק היא לא יכולה להרשות לעצמה; נ"א). אבל הבריכה בהחלט בנויה כך שיום אחד זה יתאפשר. את אנשי הבריכה הוותיקים זה מאוד מטריד ומפחיד. אני מבינה אותם. שינוי הוא לא פשוט. אבל אם אני צריכה לבחור בין כמה עשרות, או אפילו מאות, של ותיקי בריכת גורדון לבין הציבור והמרחב התל אביביים, אז הקליינט שלי הוא קודם כל הציבור והמרחב התל אביביים. והשקיפות היא עבורם".

העיצוב של הבריכה הוא בעצם שבירת מעמדות מוחלטת. אין יותר אנשי העם מחוץ לבריכה והאנשים המזרמים מעם בתוך הב" ריבה. זאת היתה הבונוה?

"אני שמחה שאת היא זאת שאומרת את זה, כי לי לא נעים לומר את זה. הנושא של היעדר הייררכיה במרחב מושך אותי מאוד. אני בעד דמוקרטיזציה של המרחב, ומצד שני גם לא נאיבית ויודעת שבמרחב יש מעמדות. תראי, משטר דמוקרטי הוא בעצם שלטון הרוב, ההכרעה של הרוב היא הקובעת, גם אם היא לא תמיד ההכרעה הטובה יותר. אותה דילמה קיימת גם במרחב, והיא לא פשוטה בכלל. יש מקומות שבהם בהחלט צריך לעשות עיצוב שטוב לרוב ויש מקומות שלא. חוף הים הוא המשאב הכי חופשי, זול ובעל ערך שיש לנו כאן, וככה הייתי רוצה לשמר אותו. הייתי הבוקר בים עם שלוש הבנות שלי, וכולם נראו שם כל כך שמחים ומרוצים. אמרתי לבנות: תראו כמה קצת צריך בש" בייל ליהנות. הים ישנו כאן, לא המצאנו אותו, אנחנו רק צריכים לבוא ולהיות בו".

מי הקליינט שלי?

על אף התל אביביות הניכרת בה, מוריה דווקא נולדה בפריז. היא עלתה לישראל בגיל שש ושבה לאירופה בגרותה, כשעברה כמה שנים כאדריכלית נוף בפרינצה. מאוחר יותר השלימה מאסטר בנינוי

ערים בברצלונה. לאחר ששבה ארצה נדרשה לה תקופת הסתגלות כדי ללמוד, להבין ולהרגיש בבית במרחב הציבורי התל אביבי. היא מספרת שסייעו לה צלמים ישראלים שצילמו אותו באופן ביקורתי, כמו שרון יערי וגלעד אופיר – דרכם היא התבוננה מחדש במרחב והצליחה בפעם הראשונה להבין אותו.

מאז היא לא רק מבינה אותו אלא גם מפרשת אותו עבורנו, כפי שהיא מסבירה: "כאדריכלית נוף בתל אביב, אני חושבת שהפעולות של הג" ריעה, הניקיון והעריכה של המרחב הן יותר חשובות כאן מהוספה של אלמנטים. בשנים האחרונות אני מגדירה את עצמי לפעמים כעוזרת בית שמארגנת את המרחב, ולפעמים כעורכת מוזיקלית".

רשימת הפרסים שבהם זכתה מוריה באופן עצמאי וכחלק מפעילות המשרד ארוכה למדי (אשת השנה בתחום האדריכלות מטעם העיתון "מבנים", פרס רכטר לעיצוב, פרס קרוון ועוד רבים), וכך גם רשימת העבודות שהמשרד צבר ב-25 שנות קיומו. עבודה שמוריה זכורה בז" כותה במיליה האמנותי דווקא היא הביאנלה הבינלאומית בבת ים לא" דריכלות נוף עירוני, שהתקיימה בשנה שעברה. את התערוכה העצומה, שהתפרשה על פני כל העיר, אצרה מוריה עם סיגל ברניה. היא נחשבה להצלחה גדולה ומיצבה את בת ים כעיר עדכנית, פעלתנית ומודרנית בדפוסי החשיבה שלה.

"אופן העבודה שלנו במשרד מאוד חקרני", היא מתארת, "אנחנו מב" קשים לא לקחת דברים כמוכנים מאליהם. אנחנו לא מגיעים מדיסצי" פלינה של ברור מה צריך לעשות, אין לנו תבניות. אני תמיד אומרת שהתפקיד של אדריכל הוא קודם כל תפקיד של מתווך. באדריכלות לבין נוף יש תיווך בין המרחב לבין הצרכנים שלו, בין רעיון אדריכלי לבין השימושים השונים בו. אני אתן לך דוגמה: מיהו למעשה הקליינט שלי בבריכת גורדון? עיריית תל אביב שהזמינה את התוכנית? חברת את" רים שהיא המעסיקה הישירה שלי, זו שמשלמת לי וזו שמוציאה מהכוח אל הפועל? או אולי ותיקי הבריכה? או הציבור התל אביבי הרחב?".

מי באמת?

"בהמון פרויקטים, ובטח שבבריכת גורדון, אני מרגישה שהעבודה שלי היא משא ומתן בין כולם. אני לא מחפשת פשרה חס וחלילה, אלא

איוון בין האלמנטים השונים".

ואיפה נכנס הטעם שלך לכלל השיקולים האלו?

"ברור שהטעם שלי נכנס, אבל הוא לא הדבר הרלוונטי ביותר. חייבים להבדיל בין טעם פרטי לבין טעם אבסולוטי. ודאי שיש לי טעם אישי, אבל כל פרויקט מקבל את האסתטיקה שמתאימה לו. אפשר לדבר על מופשטות שמאפיינת אותי. אני תמיד מנסה לתת צורה לאסטרטגיה ולא צורה לצורה. המאפיין שלי הוא לא אובייקט, אלא התארגנות של אובייקטים במרחב".

המחשה לטענה הזו של מוריה אפשר לראות במחשבה שלה על אבן גבירול: "אם הייתי גרפיקאית אז המרחב באבן גבירול היה נראה לי כמו קווים, עיגולים ומשולשים. אבל כאדריכלית אני מסתכלת על הרחוב ככמה וכתשתית עבור מי שיוצר את המרחב. המשתמשים השונים שלו נותנים לו את הטון".

לפני עבודת ההתחדשות שלו, שהחלו ב-2006, היה אבן גבירול בעיקר ציר תנועה של מכוניות; מעין הצר אחורית עירונית עמוסה במ" תקני חשמל, שיבושים ריצופיים, חוסר אחידות וכיעור כללי. "אנשים לא זוכרים איך המקום היה נראה קודם, וזה מה שמוזר במקצוע שלנו – אנחנו מייצרים מרחבים חדשים ושוכחים איך הם נראו קודם", היא מקוננת.

להציל את כיכר אתרים

הרצועה הראשונה באבן גבירול, זו שקרובה לכביש, היא זו שמא" רחת את הספסלים שהפכו לסטנדרט עירוני. "מבחינתי ספסל עירוני הוא האופן שבו העיר מארחת את האנשים שלה. השתמשנו בספסלים בודדים, כי לא תמיד חייבים לרצות לחלוק את הספסל עם עוד מישהו. השתמשנו גם בספסלים שנראים כמו ברזלים, ולא לחינם. הספסלים המוגבהים האלו מאלצים אותך לשבת יותר גבוה, בצורה אלטרנטי" בית, להיראות אחרת, לייצר שליטה על המרחב מהגובה, אבל הם גם מסמלים משהו זמני. הם ספסלים שלא נשארים בהם לאורך זמן כי הם לא בהכרח נוחים".

איזה רעיון עיקרי הנחה אתכם בעיצוב של הרחוב?

נלד

מגה שרותים משפטיים

הוצל"פ

הסתובבת בחובות?

חייב לבנקים?

מעקלים הגיעו

לבייתך?

הוצא צו מעצר?

צוות הוצל"פ יעמוד לרשותך משרדנו עתיר נסיון וידע

איחוד תיקים

פשיטת רגל

הסדרי חובות מול נושים

ביטול עיכוב יציאה מהארץ

ביטול פקודות מעצר

טיפול בצ'קים חוזרים

לפגישת ייעוץ ללא התחייבות תוך 24 שעות

054-8011481, 052-6434234

03-9441512

”

הבריכה המחודשת. "מסכימה שזה כמו כלוב אבל זו הסיטואציה של מרחב ציבורי"

מאבק התושבים סייע ללא ספק. התלבטנו בין אפשרות של גן לבין פשוט חוף ים. הגשנו לפחות 20 אפשרויות. אבל בעקבות מאבק הוותיקים וגם בעקבות מחשבות של העירייה, אם הבריכה היא סימבול, אם יש להתייחס אליה כאל מוסד תל אביבי, נבחרה לבסוף האפשרות של בריכה"

”

העיר הזאת לא משופעת בבריכות אבל מצד שני, מה היה לשמר בה בדיוק? לא רבים יודעים, אבל כשפירקנו את הבריכה גילינו שמדובר פשוט בחור באדמה מצופה בטון בעובי של כמה סנטימטרים וצבוע כחול. כך שלא נראה לי שהיה צריך לשמר דווקא אותה, אלא את הרעיון של בריכה על חוף ים"

יקירי העיר

הפרויקטים של מוריה־סקלי

אבן גבירול
צילום אביעד הרמן

הבית הירוק באוניברסיטה
צילום ניר כפרי

כיכר ביאליק
צילום אסף עברון

חידוש אבן גבירול

חידוש כיכר ביאליק

חידוש רחבת גן מאיר

חידוש גן הכובשים

תכנון בית הספר לאמנויות קלישר

תכנון נוף לשכונת המשתלה

ייעוץ למדרון יפו ותכנון שכונת עגמי

תכנון גן מודעי (בעבר גן הפרסה)

תכנון גן סולוז

תכנון הבית הירוק באוניברסיטה

תכנון בניין ביוטכנולוגיה באוניברסיטה

"אם אני צריכה למצות את זה במילה אחת, אז נדיבות. רציתי שהרחוב יהיה נדיב לכמה שיותר אנשים ושימושים. שתהיה בו תחור שהחזקה של קצב. כשהתחלנו לעבוד עליו עשינו פעולת גריעה מחשבתית. לצורך העניין הסתכלנו עליו כאילו הוא עירום, ופתאום התחלנו לראות אותו כחלל אחר שלם, הפסקנו לראות אותו מפורק. ברגע הזה הבנו מה צריך לעשות בו - זה היה שילוב בין חשיבה אמנותית לחשיבה מאוד פרקטית. אחר כך התחילו החישובים כמה מקום נצטרך בשביל להכניס את כל התשתיות, את כל התאורות, את המקומות לאוטובוסים, את המקום לאופניים, להולכי רגל, לבתי הקפה. ושוב אנחנו חוזרים אל הרצועות, שהפכו להיות התבנית של המרחב הזה."

כאמור, השבוע התפרסם שמשרד מוריה־סקלי קיבל לידיו גם את חידוש כיכר אתרים. שום תוכנית עוד לא אושרה, אבל מוריה מוכנה לחלוק את חזונה לגבי הכיכר הסוררת: "הייתי שמחה להזיז את הרמ" פה שעולה משרדות בן גוריון כמה מטרים קדימה, כדי שרחוב הירקון יוכל להמשיך ללא הפרעה. היום מי שהולך ברחוב הירקון נתקל בקיר של כיכר אתרים, זו ממש שטות. ועל הכיכר עצמה הייתי עושה גריי עה של אלמנטים מפריעים. כשצועדים על שדרות בן גוריון יש הכנה מאוד דרמטית לקראת הים. וכגורל הצפייה, כך האכזבה כשלא רואים אותו מהכיכר. אני אשמח אם נוכל לעשות שם מעקות שקופים ולהעניק להולכי הרגל את מראה הים."

אולי גם לעשות את הירידה לים יותר הגיונית. בהמשך ישיר של הרמפה ולא אחרי פנייה שמאלה וירידה אינסופית במדרגות, שמי קשות על רוכבי אופניים?

"אני מסכימה, אבל נכון להיום זה נראה בלתי אפשרי מכל מיני שי" קולים טכניים. אני מאוד חוששת מהפרויקט הזה ומקווה שבדומה לאבן גבירול, עם השיפוץ יבוא גם הרצון הפרטי של אנשים להשקיע יותר בחנויות שם. היום, עם כל העומס הארכיטקטוני מכל עבר, העבודה העיקרית של אדריכלים צריכה להיות עריכה של המרחב ולא דווקא עיצוב אדריכלי שלו. בכיכר אתרים זה ממש בא לידי ביטוי - כל שצריך לעשות הוא לערוך אותה." *

